

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 4. Telefon 22.61-22.64. Mesečna naročnina 20 lit. - Cok. red. Ljubljana 10.634 za naročnine in 10.994 za inserate. Izključno zastopstvo za oglaševanje in Italije in inozemstva: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENEK

MAJ - 1945

1
TOREK

Das heroische Ringen um Berlin

Besatzung v. Fiume verteidigt sich gegen Angriffe von See und Land.

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 30. April. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Das heroische Ringen um das Zentrum der Reichshauptstadt hält mit unverminderter Heftigkeit an. In erbitterten Häuser- und Strassenkämpfen halten Truppen aller Wehrmachtsteile, Hitler-Jugend und Volksturm den Stadtkern, ein Sinnbild deutschen Heldentums. Der am Anhalter Bahnhof entlang der Potsdamerstrasse und in Schöneberg eingebrochene Feind wurde von den tapferen Verteidigern zum Stehen gebracht. Fliegende Verbände warfen unter aufopferungsvollem Einsatz der Besatzungen neue Munition über der Stadt ab. Südlich Berlin stehen unsere zum Einsatz der Reichshauptstadt angetretenen Divisionen in ihren tiefen Flanken im Kampf mit starken bolschewistischen Verbänden, die unter hohen blutigen Verlusten abgewiesen wurden.

Zwischen Berlin und Ostsee hat sich die Front in der Linie Kremmen-Neu-Strelitz-Neu-Brandenburg zusammengeschlossen.

In Nordwestdeutschland brachen alle Anstrengungen des Gegners, seinen Brückenkopf bei Leer zu erweitern, zusammen. Auch westlich Oldenburg und nordwestlich Delmenhorst wurden die Briten abgewiesen. Südwestlich Hamburg warten die Engländer weitere Kräfte in den Kampf. Ihre Versuche, aus dem Brückenkopf

Lauenburg in Richtung Lübeck vorzustoßen, wurden verhindert.

In Niederbayern konnte der Feind zwischen Isar und Donau weiter nach Süden Raum gewinnen. Panzerspitzen stehen nördlich Landshut sowie zwischen Weiden und Passau. In Oberschwaben gingen Augsburg und Kempten verloren.

Um die Gebirgsgeänge beiderseits des Garda-Sees, nordwestlich Verona und östlich Brescia sind schwere Kämpfe im Gange. Die Besatzung von Fiume verteidigt sich tapfer gegen konzentrierte Angriffe von Land und See her.

Im Südbereich der Ostfront hat sich die Lage gefestigt. Im Raum um Brünn stellten die Bolschewisten infolge ihrer schweren Verluste ihre Angriffe ein. Nordwestlich Mährisch-Ostau scheiterten Durchbruchversuche der Sowjets nach geringen Geländegewinn in heftigen Kämpfen. Die tapfere Besatzung von Breslau hielt auch gestern dem Ansturm bolschewistischer Verbände gegen ihre Westfront stand.

Im sächsischen Raum wurde westlich Bautzen eine feindliche Kampfgruppe umschlossen und vernichtet.

Auf der Frischen Nehrung dauern die wechselvollen Kämpfe an.

Am gestrigen Tage beschränkte sich die anglo-amerikanische Fliegertätigkeit auf einzelne Bomben- und Bordwaffenangriffe über dem Reich.

Herojski boj za Berlin

Posadka Reke se brani proti napadam z morja in celine.

DNB. Führerjev glavni stan, 30. apr. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Herojski boj za središče nemškega glavne mesta se nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo. V ogorčenih hišnih in polničnih bojih držijo čete vseh delov orožja, Hitlerjeve mladine in ljudske vojske mestno središče, simbol nemškega junaštva. Hrabri branilci so zaustavili sovražnika, ki je vdrl pri Anhalter kolejdroru vzdolž Potsdamerstraße ter v Schöneberg. Leteči oddelki so v požrtvovalnih poletih odvrkli nad mestom posadki novo strelivo. Južno od Berlina so naše divizije, ki naj razbrejajo nemško glavno mesto ob svojih globokih bokih v boju s močnimi boljševiskimi oddelki, ki so jih odbile s visokimi krvavimi izgubami.

Med Berlinom in Vzhodnim morjem se je strnilo bojišče na eni črti Kremmen-Neu-Strelitz-Neu-Brandenburg-Anklam.

V severnozahodni Nemčiji so se zrušili vsi naspotnikovi napori, da bi razširili svoje mostišče pri Leeru. Tudi zahodno od Oldenburga in severnozahodno od Delmenhorsta so bili Britanci odbiti. Jugozahodno od Hamburga so vrgli Angleži v boj nadaljnje sile. Njihove poizkuse, da bi prodrli iz mostišča Lauenburg v smeri proti Lübecku smo preprečili.

V spodnji Bavarski je sovražnik med Isaro in Donavo napredoval dalje proti jugu. Oklepniske osti se nahajajo severno od Landshuta in med Weidenom in Passaom. V gornji Svabski smo izgubili mesti Augsburg in Kempten.

V teku so teški boji za gorske dohode na obeh straneh jezera Garda, severnozahodno od Verone in vzhodno od Brescie. Posadka Reke se hrabro brani proti osredotojenim napadam s celine in morja.

Na južnem odseku vzhodnega bojišča se je položaj utrdil. Na področju Brna so boljševiski v sled svojih težkih izgub prenehali s napadi. Severnozahodno od Moravske Ostrave so se izjavili sovjetski probojni poskusi po majhni pridobitvi ozemlja v silnih bojih. Hrabra posadka Braslawa je vzdržala tudi večerj naval boljševiskih oddelkov proti njenemu zahodnemu bojišču.

Na saškem področju je bila zahodno od Bautzena obkoljena in uničena neka sovražnikova bojna skupina.

Na Frische Nehrung se nadaljuje izprememb polni boji.

V večerj se je omejevalo angloameriško letalsko delovanje nad Nemčijo na posamezne bombniške napade in napade s strojnimi.

Konferenca v San Franciscu

Lizbona, 29. apr. Vprašani, o katerih razpravljajo udeležene države od pričetka konference v San Franciscu, namreč poljski problem in svetovna organizacija ter njen predsednik, sta bili v petek presenetljivo rešeni. Na zasedanju voditeljev delegacij 46 držav je bilo z nadmočno večino sklenjeno, da ne pripuste na konferenco lublinskega sovjetskega komiteja, ki ga podpira sovjetska vlada. V vprašanju predsednika pa je Eden predložil kompromisni predlog, da se bo mesto predsednika izmenjavalo na 4 države: Severno Ameriko, Anglijo, Sovjetsko zvezo in čugkingsko Kitajsko. Ta predlog so druge sile sprejele. Sovjetski delni državni Sovjet, Ukrajina in Bela Rusija sta bili sprejeti v svetovno zaščitno organizacijo. Tako razpolaga boljševiscem s tremi glasovi.

Kakor javlja agencija Reuter, pravi severnoameriški in britanski diplomatski krogi, da je razprava o poljskem problemu posebno zanimala one delegate, ki so se že udeležili krimskone konferencie. Posebno omembe vredno se zdi nadalje, da so anglosaški krogi mnogo bolj simpatično gledali na ministrskega predsednika poljske begunske vlade v Londonu Mikolajczyka, kakor na pogajanjih na Krimu. Ponovno poudarjajo, da bi pustili v San Franciscu zastopnike poljske provizorične vlade, ki bi jo sestavljali člani domovine, kakor tudi inozemstva, ki pa jo je neobhodno treba sestaviti na demokratični podlagi. Iz te rešitve pa lahko posnemamo, da memorandi, ki jih je odposlal Stalin kot odgovor na zadnji kompromisni predlog Belih hiš v Ameriko, niso imeli nobenega vpliva na stališče anglosaških sil.

Vesti Reuterjevega zastopnika iz San Franciscu poročajo le o navadnem normalnem konferenčnem prometu v slogu ženevske Zveze narodov. Tako javljajo, da je bila svetovna zaščitna organizacija slavnostno konstituirana. S tem so proglasili vsa prejšnja zasedanja, ki so se vršila pod predsedstvom severnoameriškega taj-

nika Stettinusa, kot predpriprave za konferenco. Čungkingski kitajski zunanji minister dr. Sung je bil predsednik, njega je zamenjal Molotov in v ponedeljek bo zasedel mesto predsednika zunanji minister Eden. Dalje tudi izjavljajo, da vlada popolna prostost govora, da sme vsak delegacijski vodja govoriti. Pričujejo pa, da se več delegacijskih vodij te pravice ne bo poslužilo. Med dosedanjimi uradnimi otvoritvenimi nagovori delegacijskih vodij je treba omeniti, da je kanadski ministrski predsednik Makenzie-King zastopal stališče majhnih nič vrednih držav. On je podčrtal veliko odgovornost štirih ali petih velikih sil. Če ne bi prišlo do edinstva med velikimi, bi to lahko dovelo do novih vojn. King, kakor tudi naslednji govornik belgijski zunanji minister Spaak sta zaključila svoja nagovora s običajnimi frazami o demokraciji, pravičnosti in humanosti.

Stockholm. Ugotovitev uradnega jezika razprav v San Franciscu je povzročila nove nesporazume. Protest Južne Amerike proti angleščini in ruščini je dovedel do tega, da so sedaj pripustili tudi španščino, francoščino

Kratka poročila

Milan. Bonomijeva vlada je v imenu italijanskega naroda v od zaveznikov zavzetih pokrajinah izrazila svoje globoko razočaranje, da ni bil Bonomi ali njegov zunanji minister pripuščten h konferenci v San Franciscu.

Stockholm. Kakor poročajo iz Londona, so bili pri sedaj končnih tretjih volitvah v angleški parlament ovrženi kandidati angleške vladne stranke. V okraju Chelmsfort n. pr. je bil izvoljen nek neodvisen kandidat. Dobil je 24.548 glasov, medtem ko je dobil kandidat konservativne in laburistične stranke le 18.000 glasov. Pri tako imenovanem neodvisnem kandidatu se ugotavlja, da gre za boljševiske, kakor poročajo z zadoščenojem sovjetskega poročevalskega služba.

SLOVENC!

S tem pozivom se obračam do onih slovenskih rojakov, ki so spoznali veličino časa in usodnost ure, ki bije tudi našemu narodu, in so pripravljeni, slediti svojemu nacionalnemu in krščanskemu čutu dolžnosti ter stopiti v službo borcev za

Boga, narod in domovino.

Naše domobranstvo, ki se bori hrabro in uspešno, drži ramo ob ramo s nemškimi ter srbskimi in ruskimi narodnimi borci fronte naše domovine trdno v svojih rokah in jih bo zvesto, žilavo in zagrizeno držalo tudi dalje.

Podlo in sramotno pa bi bilo, če bi svoje junake v njihovi častni, pa vendar težki in nevarnosti polni nalogi samo občudovali in jih ne bi tudi najodločneje podprli. — Dosedanje uspehe naših domobrancev in zaščito, ki jo nudijo naši domovini in našemu narodu, moramo ne le obdržati, marveč jih moramo še povečati in utrditi.

Erwin Rösener l. r.,
SS-Obergruppenführer
General der Waffen-SS und Polizei.

Če gledamo nazaj na več ko poldrugoletni obstoj Slovenskega domobranstva, moramo pred zgodovino in pred slehernim ugotoviti, da je Slovensko domobranstvo vzkliko iz vseh plasti slovenskega naroda ob najtežji uri njegove preizkušnje. Postalo je narodno gibanje, ki je izražalo z največjim poudarkom narodno voljo odklanjati komunizem in njegove izrodke. Pripelo si je na prapor vodila, katerim je ostalo zvesto od prvega dne: Bog, narod in

domovina. Za te vzore so v službi domobranstva premožni žrtvovali največ, kar so mogli dati za lepo bodočnost domovine — svoje življenje.

Zvesto svoji tradiciji stoji Slovensko domobranstvo tudi v teh časih trdno na braniku domovine in je pripravljeno pod vodstvom svojega ustanovitelja generala Leona Rupnika ramo ob ramo z vsemi nacionalnimi borci, ki se bore na naših tleh, braniti fronte naše domovine.

Zato je potrebno, da najboljši in na žrtve najbolj pripravljeni sinovi slovenskega naroda vstopijo v vrste Slovenskega

Domobranstva

in mu dajo novih moči in sveže borbenosti.

Ti najboljši, za borbo in napore najbolj sposobni sinovi našega naroda, ki so s polnim srcem vroče ljubezni do naroda in domovine pripravljene, če treba, položiti tudi svoje življenje na žrtvenik svobode v odločilni bitki z morilskim, vseuničujočim boljševismom,

naj se javijo v Slovensko Domobranstvo!

Prijavna mesta:

V Ljubljani: Sprejemni urad Slovenskega Domobranstva, Puccinijeva 2.

V pokrajini: Vse domobranske postojanke.

General: Leon Rupnik l. r.,
Prezident in generalni inšpektor
Slovenskega Domobranstva.

Dolžnost slehernega poštenega Slovenca je, da podpre Slovensko domobranstvo v njegovi častni nalogi z vsemi silami. Zato so vsi na žrtve pripravljene sinovi slovenskega naroda pozvani, naj vstopijo v vrste Slovenskega domobranstva, da bo tako še bolj okrepljena domobranska borbenost v odločilni bitki z morilskim in vseuničujočim boljševismom. Zato naj sleherni izmed nas stori to, kar mu narekujejo zavedno slovensko srce in pošteno pričanje.

Poročila z bojišč

Berlin, 30. aprila. V nemški prestolnici se branilci z vso silo zoperstavljajo nepretrganim boljševiskim napadom. Sovražnik, ki je bil odbit na trgu Adolf Hitler v Charlottenburgu in na Aleksandrovem trgu, je prelozil težišče svojega navala na področje med Potsdamsko cesto in trgov Belle Alliance, kjer se bori za kupe razvalin tega mestnega področja, ki ga je pred davnim uničilo angloameriško strahovalno bombardiranje. Sovjeti so s severozapada iz svojega vdora pri jezeru Plöten poglani naprej oklepniske kline. Večinoma so se ti zlomili ob žilavo branilcih se zapahili. Poleg oklepniskih krdel jim je uspelo vreči kline skozi razvaline razrušenih cest v smeri proti reki Spre. Posadka, ki so jo preskrbovali nemški letalci s strelivom, pa je v protisunkih potisnila nazaj sovjetske čete. Sovražniku kljub premoči in neprestanemu topniškemu ognju ni uspelo, da bi razbil obrambo.

Tudi na obeh straneh Berlina se nadaljuje težka borba. To bojno področje, ki ga delita reka Havel in prekop Plauer, razpada v dva dela. V severnem delu pritiskajo boljševiski s posegom vseh razpoložljivih operativnih rezerv med Eberswaldom in Stettinskim Haffom, kakor tudi med Brandenburgom in Rathenowom proti zapadu. Na južnem odseku pa napadajo nemške divizije proti vzhodu.

Kljub najmočnejšim sovražnikovem sunkom pa so napredovale v Brandenburg in Treuenbrienzenu. Spričo obrambe boljševiskih bočnih sunkov so zavzele Beelitz, prebile pri Werderju močne sovražne zapate ter zasedle doslej uspešno branjene položaje na področju pri Potsdamu. Pri teh sunkih, s katerimi je nastal v Potsdamu, Brandenburg in Wittenbergu klinu podobne bojiščni predlog, so bili uničeni številni sovjetski oklepniki. Med reko Havel in Stettinskim Haffom so boljševiski izvedli šibkejšo brezuspešno sunke na področju pri Rathenowu, močnejše sunke pa deloma z novo dovedenimi silami v Uckermarku. Sovjeti, ki so na široki bojni črti napadali ob prekopu Hohenzollern in izlivom reke Odre, so potisnili nemške oddelke na izvirno področje reke Havel, na je-

zersko ploščo pri Neubrandenburgu in na spodnji tek reke Pene pri Anklamu. Sovjeti pa so bili zaustavljeni na zaustavitvenih črtah.

Ostali boji na severno-nemškem področju pa imajo sedaj le podrejen pomen. Med severnim tekom reke Ems in severnim tekom Labe so se Britanci omejili le na krajevne sunke pri Leere in Römnu. V ostalem pa so pregrupirali svoje oddelke. Po močni topniški pripravi so z delnimi silami prekorčili Labo zapadno od Lauenburga ter so si osnovali majhno predmostje, katero so pričeli takoj nadlegovati nemški protinapadi.

V srednji Nemčiji se je nemška obrambna črta, ki je potekala ob severnem robu Sudetov, preložila proti zapadu ob Labo in to južno od labškega odseka med Wittenbergom in Rieso, potem ko so se sestali boljševiski in Severnoamerikanci. Tukaj nadaljujejo nemške čete s protinapadi med Meissenom in Görlitzom. Vdrle so v izvirno področje reke Črna Elster ter v hudih bojih potisnile sovražnika nazaj ter osvobodile Kamenz in Königsbrück. V vzhodnem delu sudetske črte pa so boljševiski pričeli z novim napadom, da bi si po krvavem zlonu dosedanjih sunkov odprli dohod v Mo-

Truman zopet v Washingtonu

Lizbona, 30. 4. Kakor javlja agencija Reuter, se je severnoameriški predsednik Truman vrnil iz San Franciska v Washington. Pred svojim odhodom je izjavil, da želi, da bi konferenco v San Franciscu kljub vsem težavam in mnogim neprijetnostim dovedli do uspešnega konca, kajti drugače bi lahko novi resni nesporazumi dovedli svet v nevarnost.

Sovjetski listi k bojem za Berlin

Stockholm, 29. aprila. Iz Moskve javljajo: Sovjetski časopisje mora ponovno ugotoviti, da vodi nemški odpor tudi na področjih v zaledju do ogorčenih borb. Iz tega ponovno izhaja, da so Sovjeti upali, da bodo naleteli le na skromen odpor, če so že enkrat prekorčili nemške zaporne položaje.

Stockholm. V francoskih krogih je vzbudilo precejšnje vznemirjenje, ker so Angleži in Amerikanci zastopstva Norveške in Irana napotili, da se smatrajo za zastopnike sovjetskih interesov. Molotov pa je to takoj praktično izkoristil na ta način, da je zapovedal zunanjemu ministru norveške begunske vlade, da pride k njemu v hotel na pogovor.

Stockholm, 30. 4. Kakor javljajo iz San Franciscu, sta britanska dominijona Kanada in Avstralija prijavila svojo zahtevo, da imata v odboru nameravane svetovne zaščitne konference poleg Velike Britanije svoj sedež in glas.

Lizbona. Po poročilu iz San Franciscu je sovjetski zunanji minister Molotov zastopnikom časopisja k poljskemu vprašanju, ki je bilo v petek izloženo iz konference, izjavil, da Stalin vztraja, da se lublinski Poljaki udeležijo konference kot edini zastopniki poljske države. Molotov sam je podal svoje mnenje s temi besedami: »Jaz sam želim čimprejšnje udeležbe lublinske vlade na konferenci v San Franciscu.«

ravsko nižino. Zopet je sovražnik z navalom le skromno napredoval ter je to napredovanje plačal z visokimi izgubami. Njegov poskus, da bi iz področja pri Brnu prodrl globlje v Moravsko, se je izjalovil na zgodovinskem bojnem polju pri Austerlitzu.

Na jugu in v vzhodni Marki pa se kristalizirajo boji za alpski prag med Bodenskim in Ammerskim jezerom in dolino Donave južno od Češkega lesa in kotlino pri St. Pöltenu. Medtem ko so Amerikanci, ki so med Eilerjem in Leschom silili v Allgau ter zavili proti vzhodu z delnimi silami ter porinili oklepniske osti proti jugovzhodu, so ostali boljševiski pri St. Pöltenu, v južnem delu Dunajskega gozda in ob semmerinškem masivu.

Tudi južno od Alp vodijo nemške čete gibljivo vodene obrambne boje. Severno od ligurskih Apenin in severno od spodnjega Pada so Angloamerikanci poizkusili prerezati pot umikačim se nemškim oddelkom. Nemcem je uspelo, da so pravočasno uničili vse vojno važne naprave. Pri Veroni in na beneškem predpolju so zapletle nemške čete sovražnika v težke boje ter ga zaustavile na pripravljenih odporih črtah. Tudi dalje zahodno, kjer so Severnoamerikanci z juga, gaulistični oddelki pa vdrli z zapada v dolino Pada, trajajo hudi boji z naprej vrženimi sovražnimi silami in uporniki.

Te nade pa so se izjalovile ob fanatični odporiški volji nemških divizij in nemškega naroda.

Ob boju za Berlin podaja »Pravda« izčrpen opis, pri čemer ta moskovski časopis posebno poudarja, da streljajo Nemci iz hišnih vrat, strelskih lin, iz razvalin in iz hišnih zidov s topovi, karabinkami in drugimi orožji za borbo iz bližine.

Tito in kralj Peter

Lizbona. Kakor javljajo iz Washingtona, je Tito po svojem zastopniku, ki ga je odposlal, v San Franciscu dal objaviti, da kralj Peter nima nikakih izgledov, da bi se vrnil v Jugoslavijo. S tem je sporočil Stalinovo povelje h končnoveljavni odstranitvi kralja Petra.

Prepir v poljskem taboru

Stockholm, 30. 4. Iz Londona sporočajo, da so se pojavili mnogi protesti s strani poljske begunske vlade spričo podpisa prijateljskega pakta med Sovjetsko zvezo in lublinskimi poljskim odborom. Londonski Poljaki posebno poudarjajo, da vse pogodbe, ki jih je sklenil lublinski odbor, s stališča mednarodnega prava nimajo nobene vzajemnosti. Te pogodbe tudi ne odgovarjajo prepričanju in volji poljskega naroda. Poljska vlada je nadalje izrecno izjavila, da prijateljska pogodba ne bo dovela do mirnih odnosov med Poljaki in Sovjetsko zvezo, ker nima nobene pravne podlage.

Češki narodni odbor

Praga, 29. aprila. Uradna britanska poročevalska agencija Reuter je dne 27. aprila iz Londona razširila naslednje vesti: V Londonu so objavili osnove skupine, ki se naziva Češki narodni odbor. Ta komite izjavlja v svojem prvem protokolu: Odklanjamo poskus marionetne vlade gospoda Beneša, ki hoče narod podvreči komunistični diktaturi. Mi vztrajamo na štirih političnih svobodah, ki so za beležene v Atlantski listini.

Predsednik tega odbora je general Šarla, njegov sedež je v Londonu.

Nova umetnina slikarja Debenjaka

Vrhniko, 27. aprila. Po zamisli naročnikov je slovenski slikar Tine Debeljak v svojem pogovoru s slikarjem Miklavom Kobilcem in ljubljanskim stoltnikom izdelal novo umetnino, ki je na vrhuncu njegovega stvariteljskega delovanja. Slikar je izdelal novo umetnino, ki je na vrhuncu njegovega stvariteljskega delovanja. Slikar je izdelal novo umetnino, ki je na vrhuncu njegovega stvariteljskega delovanja.



sko Marijo, ki štiti v teh vojnih časih tudi Vrhniko in njeno cerkev. Po dveh in pol mesecih slikarjevega dela v improviziranem ateljeju na koro župne cerkve pa sem imel priliko prisotnostovati pri izpostavitvi dovršene slike na glavnem oltarju, katere posvetitev je, določena za prvo nedeljo, t. majnika. Že ob tej izpostavitvi je bil umetnik lahko prepričan, da so vsi zadovoljni, ker se je pokazalo živahnost zanimanja za sliko.

KULTURNI OBZORNIK

Premiera v Operi

V operni literaturi, zlasti še v nemški, zavzema opera »Carostrelce« posebno mesto; skladatelj Richard Wagner je v njej prisluhni ljudski duši kot malokateri drug skladatelj; vse delo je prepričljivo ljudskimi motivi, ki so ponekod verjetno doslovno vzele iz ljudske glasbene zakladnice, drugod so pa idealizirani; od tih tudi izredna melodioznost te opere. Skladatelj pa ni hotel samo pri tej dobiti; značaje svojih oseb riše z izredno ostrovanje; okreten in gibčen je v situacijski prilagoditvi; dovršeno piše za orkester, kateremu je utiral nova pota; »Carostrelce« je ustvaril tip romantične opere; ljubezen do narave (večina dejanja se vrši v gozdu), močna čustvena doživljanja, prejetitev demonstrik ali naravnih religiozno čustvovanje kot ga najdemo pri preprosti ljudski val element dajajo tej operi svojevrednost pekat in jo pokazuje kot koliki primer dela romantično snujočega umetnika.

Tako umerjena opera zahteva tudi poseben način izvedbe; lahko rečemo, da so naši izvajalci dobro zadeli njo značaj; to tudi ni čudno; naj se v umetnosti pojavljajo in križajo se tako novi tokovi, naj tudi vsakdanje življenje premeta v novega človeka in ga je celo duše tidi v vsakem človeku kos »romantika«, zato se vedno rad vrača v ta svet, pa čeprav je v realnim življenju v še tako krutem nasprotju. Glavno moško vlogo, lovca Makasa, je pel S. Strukelj, ki se nam je to pot prvi predstavil v tako zahtevni vlogi. Če pomislimo, da je za mlada, nevažna žena, ki očiščena in nagajana in v usodo zna vedno rad vrača v ta svet, pa čeprav je v realnim življenju v še tako krutem nasprotju. Glavno moško vlogo, lovca Makasa, je pel S. Strukelj, ki se nam je to pot prvi predstavil v tako zahtevni vlogi. Če pomislimo, da je za mlada, nevažna žena, ki očiščena in nagajana in v usodo zna vedno rad vrača v ta svet, pa čeprav je v realnim življenju v še tako krutem nasprotju. Glavno moško vlogo, lovca Makasa, je pel S. Strukelj, ki se nam je to pot prvi predstavil v tako zahtevni vlogi.

MALI OGLASI
Objave, Kupimo, Prodamo, Poizvedbe

Izplačevanje pristojbin pri pokrajinskem vojaškem uradu za maj 1945

Vojaški urad Pokrajinske uprave objavlja izplačevanje pristojbin dosedanjim upravičencem po naslednjem redu:
1. Začasna pokojnina: aktivnim članikom, vojaškim uradnikom in podčastnikom in preživnina svojem vojnih ujetnikov aktivne jugoslovanske vojske od 2. do 7. maja t. l.
2. Preživnina svojem vojnih ujetnikov rezervne jugoslovanske vojske od 2. do 7. maja t. l.
3. Podpora svojem civilnih internirancev po sledečem redu:
za Ljubljano:
24. maja 1945: érke A-J
25. maja 1945: érke K-P
26. maja 1945: érke R-Z
za okolice: 28., 29., in 30. maja t. l.
4. Vzdruževalnina svojem Slovencev, ki služijo v nemški vojski: od 24. do 30. maja tega leta.

5. Vzdruževalnina svojem Slovencev, svoj čas upokloanih in italijansko vojsko: od 2. do 7. maja t. l.
6. Posmrtnina vdovam padlih pripadnikov Vaških Straž: od 2. do 7. maja t. l.
7. Izplačevanje v gornjih dnevih od 7 do 11. in v slučaju alarma tudi popoldne od 14 do 18.
Upravičenci naj predlože poleg osebne izkaznice in podporne knjižice pošto svojega člana, pisano februarja t. l., v nedostatku isto pa običajna potrdila oblasti. Pristojbine se brez teh listin ne bodo izplačevale.
Opomba:
7. Družinam interniranih, konfiniranih, priprtil ali v vojnem ujetništvu se nahajajočih razvrščenih in nerazvrščenih uslužbenecov države, pokrajine ali drugih javnih in pomožnih ustanov, ne pripadajo nikakršne pristojbine pri tuk. uradu.
Pokrajinski vojaški urad.

† Župnik Alojzij Cilenšek

V nedeljo 29. aprila popolni je umrl v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani po daljši bolezni g. Alojzij Cilenšek, župnik in duhovni svetnik v Poljčanah pri Slov. Bistrici. Pokojni se je rodil dne 28. maja 1867 v Zalepu pri Celju in bil v mašnika posvečen dne 25. julija 1891. Svoj čas je veliko potoval in bil znan pianist. Na mirtaškem odru leži v Zavetišču sv. Jožeta do srede jutraj, ko bo ob 7 v hišni kapeli ranj pogrebna maša; pogreb pa bo v sredo ob pol 10 popoldne iz kapela sv. Marije na Zahal. Naj počiva v miru!

† Dr. Anton Zdešar in Štefan Bastič CM

Iz Jastrebarskega pri Karlovcu je dospela vest, da sta v sredo 18. aprila postala žrtvi letalskega napada zrakoplova slovenskega duhovnika Misijonske družbe gg. dr. Anton Zdešar in njegov nečak g. Štefan Bastič. — Dr. Zdešar je bil rojen 11. januarja 1871. Leta 1891 je vstopil v Misijonsko družbo sv. Vinc. P. ter je po svoji novi maši leta 1896 v njej opravljal rama odgovorne in vplivne službe. Med drugim je bil več let superior misijonske postojanke na Gradu pri Gorici, bil med prvo svetovno vojno 3 leta v ujetništvu, po vojni je pa 7 let vodil novo jugoslovansko provinco usmiljenih sestor kot njen ravnatelj. Od leta 1941 dalje je bival v Drž. dedjem domu v Jastrebarskem kot hišni dušni pastir, kjer ga je končno doletela nenana smrt, na katero je pa bil vedno skrbno pripravljen. — Bil je goreč misijonar, odličen nabožen pisatelj in prvi duhovnik po Sreč Jezusovec. — Z njim je odšel v večnost njegov komaj 21 letni nečak Bastič Štefan, ki je kot kaplan deloval od leta 1942 na župniji Svetice pri Karlovcu. Prišel je k svojem stricu, a katerim je bil povezan ne le s krvnim sorodstvom, ampak s prav sinovsko vdanostjo, na obisk. Po komaj četirnem razgovoru sta skupaj odšla k Bogu, o katerem sta oba tako rada razglabljala, in k Mariji, katero sta oba s otroškim zaupanjem častila. Pokopana sta bila v petek 30. aprila na farnem pokopališču v Jastrebarskem. Naj v miru počivata! — Slovenska maša s družinca za oba pokojna duhovnika bo jutri v sredo ob 7 v cerkvi Sreč Jezusovega.

NOVI GROBOVI

† Janez Petrač, v Marjanšču je v soboto zvečer umrl 58 letni Janez Petrač, strežnik. Kot gojenca ga je sprejel še dr. Frančišek Lampe. Kot strota je ostal v zavodu. Bil je priljubljen pri vseh gojencih, vsa desetletja. Pogreb bo v torek ob 8 z Zal.

Dne 1. maja

bodo brezplačne predstave za delavce:
V Drami »Matiček se ženi« ob 17.
V Operi »Paganini« ob 17.
Kino Union »Sinček na počitnicah« ob 19.
Kino Sloga »Vrni se ob 19.
Kino Matica »Zemlja mojih sanj« ob 19.
Kino Kodeljevo »Noč v Benetkah« ob 19 in 19.
Kino Moste »Velika nagrada« ob 17 in 19.
Vstopnice se delijo v pisarni Delavsko-delodajalske protikomunistične akcije, Miklošičeva 22b-II.

Oddajanje stanovanj

Mestno županstvo v Ljubljani opozarja, da po veljavnih predpisih oddaja stanovanja v Ljubljani stanovanjska komisija pri mestnem županstvu. Preden se stranke vseele v stanovanja, morajo vložiti prošnje in se smejo vseliti šele potem, če jim stanovanjska komisija stanovanje s pisarno rešitvijo dodeli. Strankam, ki bi se vseele brez dovoljenja, se utegne zgoditi, da se bodo morale spet izseliti, če bo komisija stanovanje dodelila drugim strankam.

DRŽAVNI GLEDALISCI

Dramsko gledališče
Torek, 1. maja ob 17: Zaključena predstava za delavstvo: A. Linhart: Matiček se ženi.
Sreda, 2. maja ob 17: S. Lagorščič: B. Begović: Gosta Berlin. Red Sreda.
Četrtek, 3. maja ob 17: St. Majcen: Matere. Red B.

Operno gledališče

Torek, 1. maja ob 17: Zaključena predstava za delavstvo: Fr. Lehar: Paganini.

»SVET«

Vam nudijo bogato čtivo

Premiera v Drami

V petek 27. t. m. je bila v Drami premiera nove slovenske drame »Matere«, ki jo je napisal dr. Stanko Majcen. Drama je imela pri kritiki predstavi popoln uspeh. Zlasti drugo dejanje je bilo nasečeno prav dramatično, kakor je še dolgo ostalo štutili pri slovenski umetnici. Drama se bo vrnila gotovo med standartna dela slovenskega odra tudi zato, ker nudi dovolj karakternih postav, za katere bodo igralci pisatelju hvalečni. Ljubljanski igralci so bili odlični, tako glavne osebe Kraljica, Boltarjeva, Cesar, kakor tudi tipa kretna (Sever) in mlinarja, ki sta bila izredna v maski in kretnji. Pa tudi ostali igralci so se postavili ope ljudi. Danes uspeh samo registriramo, strokovno očno primemo jutri.

René Basin: Pravlilce za velike in majhne Nabiralnik

Pa se je zgodilo, da je pritekla nekoga jutra stara potrebnica Filomena vaa sbežana k župniku, ki je sedel v stišču lajevjeve grma tam dol v vrto, in mu podala list.
»Le vzemite si pismo! Je umazano, kaj ne? Le roči tam delajo, kaj?«
»Kdo pa, Filomena?«
»Vaši ptiči, da bi jih... Val, kar jih je okoli hiše! Se v skledah za juho vam spetajez gnezdo!«
»Saj jo imam le eno.«
»Ali niso prišli na misel, da vam postajez gnezdo kar v nabiralnik za pisma! Od prila sem, ker je postal sel xvonil (saj se to ne zgodi vsak dan) in sem videla, da je poln. V njem je bilo eno, šima, pajčevina in perja, da bi napravila vzglavje. Sredi pa žival, ki je sikala, kakor gadi!«
Župnik se je zasmel kakor ded, ki stišči pripravovalci nonnosti svojca vnuka.
»Najbrž, da je sinica žrnjavkva«, je rekel.
»Samo ona zna takele porednosti. Prsim vaa, Filomena, nikar se je ne dotikajte!«
»O, kar brez skrbi bodite! Še tega bi bilo trebalo.«
Župnik je šel naglo čez vrta, akosi hišo in dvorlste in prišel do sиду, ki je ločil župnišče od glavne ceste. S precejšnjo aljo je

SOVRASTVO II. del

Dojbi se v Mladinski založbi, Stari trg 39

Za domobransko slepca

Na nedeljski poziv je uredništvo prejelo še v ponedeljek zjutraj dve pismi. V prvem je bilo 400 lir a pripisom »Za Francota 200, za Lujzeta 200.«
V drugem ovitku je bilo 600 lir in naslednje pismo:
»Spoštovani g. uredniki! Vemo, da je naša prva dolžnost do slovojakov v teh teških dneh ta, da jim priskočimo na pomoč. Zlasti smo dolžni pomagati invalidom. Zato smo se v naši družini mi mladi pomenili med seboj in zbrali pripravek, ki naj tudi pripomore, da bo oslepeli domobranci Franco na željo Darita lahko v mesecu majniku igral Mariji na čast lope pesnice.
V pismu prilagamo 600 lir s željo in upanjem, da se bo slovenska mladina spomnila, koliko hvaležnosti je dolžna ravno našim domobrancem, ki so je rešili velikega gorja in nasilstva brezbojnega komunizma.
Ko je bila nabralna akcija gotova, smo se otroci menili med seboj, komu naj bi nabralo vešto darovali: Franco uti Lujzetu! Strnili smo se v želji, da jo podarimo Francotu.
Kdo smo, ni važno.

Obvestila Prevoda

Odrezke živilskih in tobačnih nakaznic za maj

pekov in trafikantov prvotnega laka, da pridjo na vrsto v sredo 2. maja ob 7. do 8. trafikantov s zakonitimi A do L, od 8. do 9. pa trafikantov M do Z. Nato pridejo na vrsto isti dan od 9. do 10. peka A do L, od 10. do 11. pa peki M do Z. Dne 3. maja ob 7. do 8. pridejo na vrsto trgovci A do Ga, od 8. do 9. G do Ka, od 9. do 10. Kb do Lu, od 10. do 11. M do N ter v petek 4. maja ob 7. do 8. O do Pl, od 8. do 9. Po do Sa, od 9. do 10. Si do Tl, od 10. do 11. pa trgovci To do Z. Dnevni obrok riža oziroma fiola je v mesecu aprila veljal 66.6 gramov. Trgovci, ki so obratovali kavni nadomestek za mesec marec od vseh svojih potrošnikov po 250 gramov, naj odrezek sanj ne predlože. — Peči obratunavajo moko za prvo polovico meseca aprila na osnovni in dodatni živilski delok nakaznic tako, da združijo vse živilske nakaznice ene vrste, toraj tudi vseh gostinjskih obratov in mlekarj skupaj, ki jih nato s svojimi predlože mestnemu prekrbovalnem uradu. Seznanu naj priključijo kot prilogo seznam oddanih odrezkov za vsak gostinjski obrat in mlekarj posebej in obli samo zaradi kontrole, koliko se obli oddali peku odrezkov za kruh Trgovci lahko obračunavajo moko za prvo polovico meseca aprila tako, da vnesejo v seznam namene število dnevni odrezkov samo skupno število polovinskih živilski nakaznic, očetno količino moka, kolikor je pripadala na ustreznih 15 odrezkov živilski nakaznic leto vrsta, t. j. na osnovno 1860 gramov, R. D. 1240 gramov, T. D. 2480 gramov, N. T. D. 3720 gramov, za noseče 1800 gramov, za bolniške 1240 gramov in Mlad. — o 500 620 gramov, nato pa skupaj količino imadane moka za to vrsto. Vse preračunavanje na odrezke s tem odpade. Preostale dnevne odrezke bodo tretje predložili pri obratunu za drugo delitev.

GOSPODARSTVO

Kolektivna pogodba za nestržno osebo v gostinjskih obratih je bila od nadzorne oblasti potrjena ter registrirana pri Inspekciji dela pod reg. št. 10/1945 z dne 25. aprila 1945. Vse prizadeto pomočno nestržno osebo v gostinjskih obratih opozarjamo, da je stopila predmetna kol. pogodba v veljavo za delo od 1. oktobra 1944 dalje. Zelo morajo žvelo dajale vseje določene plaše, prizadeto osebo je izplačati za vso dobo od 1. oktobra 1944 dalje. Nanaša se kolektivna pogodba v glavnem na vse hotelske osebe (vratarji, služtelji, sobarice itd.), kuhinjske osebe v gost obratih itd. — Vse informacije glede plačilnih in delovnih pogojev v zvezi s novo kolektivno pogodbo daje Oddelek trgovinskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva cesta 22/I, soba št. 10, odnošno Pokrajinski sindikat delojemalcev gostinjske stroke istotam.

Radio Ljubljana

Dnevni spored za 1. maj:
7. Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9. Poročila v nemščini — 12. Napovedi sporeda, nato opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini, o položaju in v slovenščini — 14. Poročila v nemščini — 14.10 Nemski spored — 15. Nemski spored — 16. Vaška godba — 17. Poročila v nemščini — 18. Slovanščina — 17.15 Salonski orkester — 18.15 Sramel štirje fantje — 18.45 Zdravnikiška ura — 19. Slovenska ljudska oddaja — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Predavanje — 20. Poročila v nemščini — 20.15 Iz opornega sveta — 21.30 Drobni napevi — 22. Poročila v nemščini in napoved sporeda — 22.15 Glasba pred polnočjo.

vosello. Tri tedne je še mislil, ko je hodil mimo vrat, na pikčasta jajca, ki so počivala v bližini. Dvalndvajseti dan pa je nastavil uho na odprto in se vas vesel svralni:
»Civkajo, Filomena, civkajo! Ohrani sem jim življenje in gotovo mi ne samerje se to. Tudi jaz se nič ne kesam!«

Kakor je bil star, je še imel v duš kateček, ki se ni postal.
Ob tistem času so se v zeleni dvoran škofije določala nova imenovanja župnikov. Bil je škof s svojimi rednimi svetovalci, oba generalna vikarja, stolni dekan, tajnik in vodja velikega semenišča. Ke so se določili in oskrbeli nekaj županj, je dodal škof:
»Gospodje svetovalci! Imam za župni izborne kandidata v vsakem oziuru. Zdi se mi pa umestno, da ponudim to čast enemu iz starejših naših župnikov, namreč onemu iz Svetega Roka. Sem gotovo, da je ne sprejme zaradi svoje starosti in zaradi svoje poniznosti; izvršimo pa svojo dolžnost, če od naše strani počastimo njegovo čednost.«

Val duhovni svetniki so enoglasno odobrili ta navet in še istega večera je odšlo iz škofije pismo, podpisano od škofa, s to pripombo: »Odgovorite takoj, gospod župnik, ali še bolje, kar samt me obiščite, ker moram v treh dneh obvestiti vlado o tem imenovanju.«
(Dalje.)

Katarina Kukman

Umrja je v starosti 72 let naša ljuba mama, stara mama, taška in teta, gospa vдова po morn. viš. komisarju Pogreb bo v sredo 2. maja ob 1/2 dop. z Zal. kapela sv. Frančiška k Sv. Križu. Ljubljana, Smeč. Palanka, 30. aprila 1945. Zalujoči ostali.

dr. Anton Zdešar

dušni pastir v Drž. dedjem domu, Jastrebarsko in njegov nečak pred. gospod

Štefan Bastič

kaplan na Svetih pri Karlovcu

Terezija Modic

posestnica Volje-Vle. Bloke

Dotrpel je po kratki bolezni v 76. letu starosti naša predragaa, dobra mama, stara mama, sestra in teta, gospa

Olgo Poijšak roj. Tomšič

bivši učiteljica

Dotrpel je v 75. letu naš ljubi in skrbni oče, stari oče, tati idr., gospod

Ivan Novak

državni upokojenec

Zalujõe hčere z rodbinami: Terezija por. Eleček, Ana por. Justin, Marjeta por. Kolarovič, Štefanja por. Klinc — ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA.

Vsem, ki ste spomnili našo nepozabno, zlato mamoo, gospo

Franjo Premelč roj. Perhave

vaodvo po veltrgovcu

Zalujõe hčere z rodbinami: Terezija por. Eleček, Ana por. Justin, Marjeta por. Kolarovič, Štefanja por. Klinc — ter ostalo sorodstvo.

Zalujõe ostali.

Za »Ljudske tiskarne« Jože Kramerž — izašatelj: Jože Kroselj — Urednik: Janke Hafner.